

ĐẠI HỌC THÁI NGUYÊN
TRƯỜNG ĐẠI HỌC KINH TẾ VÀ QUẢN TRỊ KINH DOANH

MAI THUY DUNG

**NGHÈO ĐÓI VÀ CÁC NHÂN TỐ TÁC ĐỘNG
TỚI NGHÈO ĐÓI TẠI HUYỆN PHÚ LƯƠNG
TỈNH THÁI NGUYÊN (GIAI ĐOẠN 2007 - 2011)**

LUẬN VĂN THẠC SĨ KINH TẾ

Thái Nguyên, năm 2012

ĐẠI HỌC THÁI NGUYÊN
TRƯỜNG ĐẠI HỌC KINH TẾ VÀ QUẢN TRỊ KINH DOANH

MAI THUYỀN DUNG

**NGHÈO ĐÓI VÀ CÁC NHÂN TỐ TÁC ĐỘNG
TỚI NGHÈO ĐÓI TẠI HUYỆN PHÚ LƯƠNG
TỈNH THÁI NGUYÊN (GIAI ĐOẠN 2007 - 2011)**

Chuyên ngành: Kinh tế nông nghiệp
Mã số: 60 - 31 - 10

LUẬN VĂN THẠC SĨ KINH TẾ

Người hướng dẫn khoa học: PGS.TS. Nguyễn Thị Gấm

Thái Nguyên, năm 2012

LỜI CAM ĐOAN

Tôi xin cam đoan rằng số liệu và kết quả nghiên cứu trong luận văn là hoàn toàn trung thực và chưa được sử dụng để bảo vệ một học vị nào. Mọi sự giúp đỡ cho việc hoàn chỉnh luận văn đều đã được cảm ơn. Các thông tin, tài liệu trình bày trong luận văn đã được ghi rõ nguồn gốc.

Tác giả luận văn

MAI THUYỀN DUNG

LỜI CẢM ƠN

Trong thời gian thực hiện đề tài này, tôi nhận được nhiều chỉ bảo, động viên, giúp đỡ của các Thầy, Cô giáo, bạn bè, đồng nghiệp và gia đình.

Trước hết tôi xin bày tỏ lòng biết ơn sâu sắc tới PGS.TS. Nguyễn Thị Gấm. Người Cô đã nêu ý tưởng và tận tâm hướng dẫn tôi thực hiện đề tài.

Cảm ơn các Thầy, Cô giáo Trường Đại học Kinh tế và Quản trị Kinh doanh Thái Nguyên và các Thầy, Cô, cán bộ phòng Quản lý Sau Đại học đã giúp đỡ tôi trong nghiên cứu và tạo điều kiện cho tôi hoàn thành đề tài này.

Cảm ơn bạn bè, đồng nghiệp đã ủng hộ tôi trong suốt thời gian qua.

Lời cảm ơn sâu sắc nhất xin được gửi tới gia đình, những người thân yêu đã luôn động viên, khích lệ và tạo mọi điều kiện thuận lợi giúp tôi đi hết khóa học và hoàn thành cuốn luận văn này.

Thái Nguyên, tháng 8 năm 2012

Tác giả luận văn

MAI THUYỀN DUNG

MỤC LỤC

Lời cam đoan.....	i
Lời cảm ơn	ii
Mục lục.....	iii
Danh mục các chữ viết tắt.....	vii
Danh mục các bảng	vi
Danh mục các hình.....	vi
PHẦN MỞ ĐẦU	1
1. Tính cấp thiết của đề tài	1
2. Mục tiêu nghiên cứu của đề tài	2
2.1. Mục tiêu chung.....	2
2.2. Mục tiêu cụ thể.....	3
3. Đối tượng và phạm vi nghiên cứu của đề tài	3
3.1. Đối tượng nghiên cứu	3
3.2. Phạm vi nghiên cứu.....	3
3.2.1. Phạm vi không gian nghiên cứu.....	3
3.2.2. Phạm vi thời gian nghiên cứu	3
3.2.3. Phạm vi nội dung nghiên cứu	3
4. Ý nghĩa khoa học của đề tài.....	4
5. Bố cục của Luận văn.....	4
CHƯƠNG 1: CƠ SỞ LÝ LUẬN VÀ THỰC TIỄN VỀ NGHÈO ĐÓI	5
1.1. Cơ sở khoa học của đề tài	5
1.1.1. Cơ sở lý luận của đề tài	5
1.1.2. Cơ sở thực tiễn của đề tài	10
1.1.2.1. Tình hình nghèo đói trên thế giới.....	10
1.1.2.2. Kinh nghiệm xóa đói giảm nghèo của Trung Quốc	12
1.1.2.3. Kinh nghiệm xóa đói giảm nghèo của Thái Lan.....	13
1.1.2.4. Tình hình nghèo đói ở Việt Nam - Kinh nghiệm và giải pháp.....	14
1.1.2.5. Nguyên nhân dẫn đến đói nghèo ở Việt Nam	21
1.1.2.6. Những giải pháp trong chiến lược xóa đói giảm nghèo ở Việt Nam	25
1.1.2.7. Những thành tựu trong xóa đói giảm nghèo ở Việt Nam.....	26
1.2. Phương pháp nghiên cứu.....	31
1.2.1. Câu hỏi nghiên cứu	31

1.2.2. Các phương pháp nghiên cứu	31
1.2.3. Chọn điểm nghiên cứu	32
1.2.4. Phương pháp tổng hợp, xử lý số liệu	34
1.2.5. Phương pháp phân tích thông tin.	34
1.2.6. Hệ thống các chỉ tiêu nghiên cứu.....	35
1.2.6.1. Các chỉ tiêu phản ánh tình hình sản xuất.	35
1.2.6.2. Các chỉ tiêu bình quân	35
1.2.6.3. Chỉ tiêu hiệu suất biên một đơn vị của biến độc lập.....	35
CHƯƠNG 2: NGHÈO ĐÓI VÀ CÁC NHÂN TỐ ẢNH HƯỞNG TỚI NGHÈO ĐÓI CỦA HUYỆN PHÚ LƯƠNG, TỈNH THÁI NGUYÊN (GIAI ĐOẠN 2007-2011).....	37
2.1. Đặc điểm địa bàn huyện Phú Lương.....	37
2.1.1. Đặc điểm điều kiện tự nhiên	37
2.1.1.1. Vị trí địa lý	37
2.1.1.2. Địa hình.....	37
2.1.1.3. Đặc điểm khí hậu, thủy văn.....	38
2.1.2. Đặc điểm kinh tế - xã hội	39
2.1.2.1. Đất đai và tình hình sử dụng đất đai	39
2.1.2.2. Đặc điểm dân số vào lao động.....	40
2.1.2.3. Đặc điểm cơ sở hạ tầng	43
2.1.2.4. Đặc điểm văn hóa, y tế và giáo dục	45
2.1.3. Đánh giá những thuận lợi, khó khăn trong phát triển kinh tế của huyện Phú Lương, tỉnh Thái Nguyên	46
2.1.3.1. Thuận lợi	46
2.1.3.2. Khó khăn	48
2.1.4. Tình hình phát triển kinh tế của địa bàn nghiên cứu.....	49
2.1.4.1. Thực trạng nghèo đói của huyện Phú Lương	50
2.1.4.2. Kết quả thực hiện một số chính sách với người nghèo của huyện Phú Lương	51
2.1.5. Đánh giá thực trạng nghèo đói của huyện Phú Lương	54
2.1.6. Những tồn tại và nhân tố tác động nghèo đói của huyện	55
2.2. Thực trạng nghèo đói của nhóm hộ điều tra	56
2.2.1. Tình hình chung của nhóm hộ điều tra	57
2.2.1.1. Thu nhập bình quân từ hai nhóm hộ nghiên cứu	69
2.2.1.2. Phân tích tình hình sản xuất và thu nhập của hộ.....	72

2.2.1.3. Đầu tư cho các hoạt động của nhóm hộ nghiên cứu	75
2.2.2. Phân tích nhân tố tác động và các hậu quả ảnh hưởng đến nghèo đói của hộ gia đình.....	82
2.2.3. Đánh giá ảnh hưởng của các nhân tố tới thu nhập của nhóm hộ nghiên cứu năm 2007, năm 2011 bằng hàm sản xuất Cobb-Douglas.....	86
2.2.3.1. Phân tích tương quan giữa các nhân tố tác động trong MH...85	
2.2.3.1 Kết quả hàm sản xuất Cobb-Douglas.....	87
2.2.4. Kết luận về nguyên nhân tác động đến thu nhập của hộ	93
CHƯƠNG 3: MỘT SỐ GIẢI PHÁP XÓA ĐÓI GIẢM NGHÈO CHO HỘ NÔNG DÂN HUYỆN PHÚ LƯƠNG	95
3.1. Định hướng phát triển kinh tế - xã hội huyện Phú Lương.....	95
3.1.1. Định hướng phát triển chung của huyện	95
3.1.2. Những chỉ tiêu phấn đấu cụ thể giai đoạn (2011-2020).....	95
3.2. Một số giải pháp xóa đói giảm nghèo cho hộ nông dân	97
3.2.1. Những giải pháp về kinh tế-xã hội.....	97
3.2.1.1. Nâng cao trình độ, kiến thức khoa học kỹ thuật cho người dân....	97
3.2.1.2. Phát triển các ngành nghề phụ trong nông thôn, giải quyết việc làm cho lao động dư thừa tại địa phương	97
3.2.1.3. Phát triển sản xuất trồng trọt.....	98
3.2.1.4. Phát triển chăn nuôi.....	99
3.2.1.5. Giải pháp về vốn	99
3.2.1.6. Giải pháp về quy mô hộ	100
3.2.2. Những giải pháp về tổ chức thực hiện	101
3.2.2.1. Đẩy mạnh các biện pháp tuyên truyền, vận động trong nhân dân.	101
3.2.2.2. Tổ chức đào tạo, tập huấn khoa học kỹ thuật cho người dân	101
3.2.2.3. Thực hiện hỗ trợ xóa đói giảm nghèo cho một số hộ điển hình	101
KẾT LUẬN VÀ KIẾN NGHỊ.....	103
1. KẾT LUẬN.....	103
2. KIẾN NGHỊ	104
DANH MỤC TÀI LIỆU THAM KHẢO.....	105
PHỤ LỤC	

DANH MỤC CÁC BẢNG

Bảng 1.1. Chuẩn nghèo của một số nước Châu Á	7
Bảng 1.2. Chuẩn mực nghèo đói của Việt Nam qua các giai đoạn	9
Bảng 1.3. Tỷ lệ hộ nghèo theo chuẩn nghèo của Chính phủ giai đoạn 2006-2010, 2010*	15
Bảng 1.4. Lựa chọn mẫu điều tra	33
Bảng 2.1. Tình hình sử dụng đất đai của huyện Phú Lương năm 2011	39
Bảng 2.2. Tình hình biến động dân số qua các năm 2009 - 2011	41
Bảng 2.3. Thực trạng về lao động - việc làm huyện Phú Lương 2009-2011	42
Bảng 2.4. Kết quả giảm nghèo huyện Phú Lương, thời kỳ 2007-2011	50
Bảng 2.5. Kết quả chính sách Nhà nước hỗ trợ người nghèo huyện Phú Lương, giai đoạn 2007-2011	52
Bảng 2.6. Biểu tổng hợp tăng giảm hộ nghèo năm 2007 - 2011	55
Bảng 2.7. Thông tin chung về chủ hộ điều tra	57
Bảng 2.8. Thông tin chung về chủ hộ	58
Bảng 2.9. Nguồn lực đất đai của hộ qua thời kỳ 2007-2011	61
Bảng 2.10. Thông tin chung về điều kiện sinh hoạt của chủ hộ	62
Bảng 2.11. Tình hình trang bị tài sản phục vụ SXKD & đời sống	64
Bảng 2.12. Thống kê số lượng vật nuôi của hai nhóm hộ nghiên cứu	68
Bảng 2.13. Các nguồn thu của nhóm hộ điều tra năm 2011	69
Bảng 2.14. Kết quả sản xuất ngành trồng trọt của nhóm hộ điều tra.....	72
Bảng 2.15. Tình hình sản xuất ngành chăn nuôi của nhóm hộ điều tra.....	74
Bảng 2.16. Chi phí cho hoạt động trồng lúa	76
Bảng 2.17. Chi phí bình quân về chăn nuôi của các hộ điều tra.....	77
Bảng 2.18. Các khoản chi phí cho sinh hoạt.....	78
Bảng 2.19. Số lượng và quy mô các khoản vay.....	79
Bảng 2.20: Tổng hợp nhân tố tác động dẫn đến đói nghèo của nhóm hộ điều tra.....	83
Bảng 2.21: Bảng tương quan giữa các nhân tố tác động trong MH	83

DANH MỤC CÁC HÌNH

Hình 1.1. Các nguồn cung cấp vốn vay cho hộ năm 2011.....	81
---	----

DANH MỤC CÁC CHỮ VIẾT TẮT

STT	Chữ viết tắt	Nguyên nghĩa
1	ADB	Ngân hàng phát triển Châu Á
2	BQ	Bình quân
3	BVTV	Bảo vệ thực vật
4	CNH-HĐH	Công nghiệp hoá - Hiện đại hoá
5	CD	Hàm sản xuất Cobb-Douglas
6	CN	Chăn nuôi
7	ĐBK	Đặc biệt khó khăn
8	GDP	Tổng sản phẩm quốc nội
9	HĐND	Hội đồng nhân dân
10	ILO	Tổ chức lao động quốc tế
11	IMF	Quỹ tiền tệ Quốc tế
12	LĐTBXH	Lao động Thương binh – Xã hội
13	NXB	Nhà xuất bản
14	TCTK	Tổng cục Thống kê
15	TT	Trồng trọt
16	UBND	Ủy ban nhân dân
17	UNDP	Chương trình hỗ trợ phát triển của Liên Hiệp Quốc
18	USD	Đồng đô la Mỹ
19	WB	Ngân hàng thế giới
20	XĐGN	Xóa đói giảm nghèo

PHẦN MỞ ĐẦU

1. Tính cấp thiết của đề tài

Đói nghèo là nỗi bất hạnh và là một phi lý lớn. Trong khi nền văn minh thế giới đã đạt được những thành tựu về tiến bộ khoa học - công nghệ, làm tăng của cải vật chất xã hội, tăng thêm vượt bậc sự giàu có cho con người, thì thảm cảnh đeo đẳng mãi trên lưng con người lại vẫn là sự nghèo đói. Hằng ngày có gần 100 triệu trẻ em không có cái ăn, trên 100 triệu trẻ em vô gia cư chỉ sống nhờ của bố thí hoặc sống dựa vào sự lao động quá sức, kể cả bằng các nghề đặc biệt là móc túi, mại dâm; trên 50 triệu trẻ em làm việc trong những ngành có hại; hàng trăm triệu trẻ em tuổi từ 6 - 11 không được cấp sách đến trường [13]

Hiện nay, các hộ ở nông thôn vẫn chiếm đại đa số người nghèo. Nghèo đói sẽ chủ yếu diễn ra ở nông thôn trong nhiều năm tới... Những mất mát đi kèm với việc buộc phải bán đất, di cư ra thành thị và ven đô, nơi họ không có những dịch vụ cơ bản, trở thành nạn nhân của tội phạm và sự xuống cấp môi trường xung quanh tăng ở mức ngoài kiểm soát là những thách thức lớn trong việc giảm nghèo ở Việt Nam. Phần lớn người Việt Nam sống ở nông thôn và 73% những người dân sống ở nông thôn đã chiếm đến 94% số người nghèo của cả nước. Những người trồng lúa chiếm đến 78% số người nghèo [24]. Để thực hiện mục tiêu “Dân giàu nước mạnh, xã hội công bằng, dân chủ, văn minh” thì nhiệm vụ xóa đói giảm nghèo phải trở thành quốc sách, trong đó việc xóa đói giảm nghèo cho khu vực nông thôn cũng như khắc phục tình trạng bất bình đẳng trong xã hội là rất quan trọng.

Huyện Phú Lương tỉnh Thái Nguyên thực hiện chính sách xóa đói giảm nghèo 5 năm qua thực sự đi vào cuộc sống, tác động trước hết là nhờ thành tựu kinh tế - xã hội của tỉnh phát triển theo chiều hướng tích cực, kết quả đạt được